

ŠPENDI FIDANI

Imam in prvi ter za zdaj edini hafiz, varuh avtentične božje besede, zapisane v Koranu, v Islamski skupnosti v Sloveniji

Urška Mlinarič

Kako se v teh dneh počutite kot musliman?

Kot musliman, kar pomeni predan Bogu, se v duši počutim dobro, kljub dogodkom, ki smo jim priča v Evropi, kajti vernik ne sme nikoli obupati. Ne sme biti pesimističen ali širiti negativno energijo. In kot musliman se počutim dobro tudi v Sloveniji. Mislim, da to velja za večino tukaj živečih muslimanov.

Dobro bo premagalo zlo

So tukajšnji verniki zaradi dogodkov v Franciji, Nemčiji in Belgiji kaj vznemirjeni?

Ne, niso, čeprav smo se o teh dogodkih pogovarjali. Predvsem na način, da so vsi obsodili zločine, ki so se zgodili v Franciji. Žal so to le zločini v nizu, ki se dogajajo povsod po svetu, saj ne mine dan, da ne bi slišali vesti o nedolžnih žrtvah na kakšnem koncu svetu. Žal živimo v svetu, kjer nedolžni

umirajo zaradi interesov globalnih centrov moči. Od dogodkov v Parizu po vsej Evropi ljudje izražajo solidarnost in nujnost enotnosti. Izrekajo se proti ksenofobiji, a vendarle lahko že iskrica, tudi zaradi slabih socialnih razmer, sproži plaz dogodkov z nepopravljivimi posledicami.

Ste zaskrbljeni?

Kot vernika me skrbi, da se ob takih dogodkih stvari ideologizirajo, namesto da bi odkrili

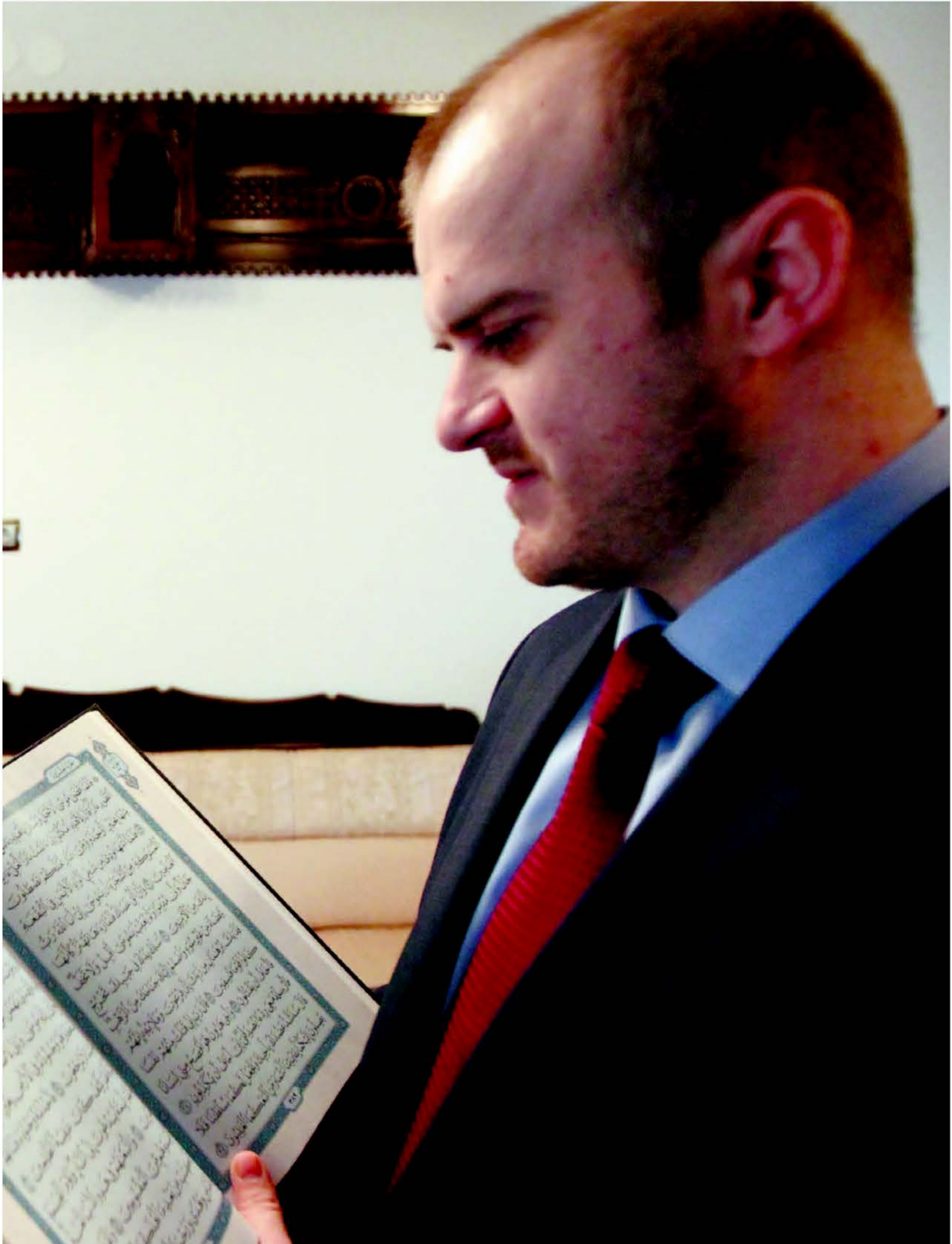
vzroke, ki so pripeljali do tega. S tem se ubija resnica. Vsa ta dejanja, ki so se zgodila v Franciji, so zločinska in ni jih mogoče povezati z nobeno religijo; ne z islamom, ne s krščanstvom in ne z judovstvom. Tisti, ki razume vero, religijo, ve, da v nobeni veri ni mogoče najti opravičila za takšna zločinska dejanja. Eden od znakov, da nekdo ne pozna vere ali te ne razume, je, da ubija ali povzroča krivico drugemu človeku. Na žalost centri moči, ki so

Kaj je islam?

Kako je z interesom mladih po spoznavanju vere? "Število vpisanih v verouk se povečuje iz leta v leto. Delam s srednješolci in otroci iz zadnjih razredov osnovne šole in mnogi so presenečeni, ko pridejo in slišijo, kaj je to vera, islam, saj so preko medijev dobili povsem napačno sliko. A to je globalni trend."

15 dni nepretrgoma traja izpit iz znanja besedila Korana na pamet

NEDELJA, 18. JANUARJA 2015 | 13

600 strani besedila zrecitira kandidat

14 | NEDELJA, 18. JANUARJA 2015

Špendi Fidani s Koranom. V ozadju pa edina džamija v Sloveniji v Logu pod Mangartom, ki so jo zgradili Bošnjaki in avstro-ogrski vojski med prvo svetovno vojno, podrla so jo po koncu vojne.

borijo le za svoje interese, vedno najdejo sovražnika v nekom, ki jim v tistem trenutku ustreza, zato tudi umetno vzpostavljajo tovrstne povezave. Vendar pa je kakršnokoli nasilje v veri in v imenu vere prepovedano. O tem

govori veliko stavkov oziroma ajet v Koranu. Ena tako govori o tem, da če si ubil enega človeka, je to tako, kot bi ubil celo človeštvo. Dogodkom in dejanjem, ki so se zgodili, je treba dati ime in priimek, nikakor pa ni mogoče

terorizmu in fundamentalizmu dodati pridevnik islamski, kajti tovrstnih dejanj ni mogoče povezati z vero.

Stem se lahko strinja vsak razumen človek, pa vendarle zborovanja Pegide, Gibanje domoljubov Evrope proti islamizaciji Zahoda, in umor proslca za azil v Nemčiji vzbujajo zaskrbljenost.

V Evropi smo si izborili velike dosežke, med njimi svobodo govora, zato verjamem, da bo na koncu zmagala pravičnost, da bo dobro premagalo zlo, negativne energije, ki se kumulirajo. Sem pa zaskrbljen zaradi tega, ker se moramo muslimani vedno opravičevati za dejanja ljudi, ki niso nič drugega kot kriminalci. Muslimani smo vedno dežurni krivci.

Islam in evtanazija

Evtanazijo v islamu opredeljuje islamsko pravo - fikh, ki prepoveduje aktivno evtanazijo in dovoljuje pasivno, torej opustitev zdravljenja. "Verniki verjamemo, da tako kot ni od nas odvisno, kdaj se bomo rodili, od nas tudi ni odvisno, kdaj bomo zapustili ta svet. Tako kot je prihod na svet vezan na enega angela (melek), ki takoj ob spočetju v človeka vdahne dušo, tako je tudi odhod vezan na enega drugega angela, ki pride po človekovo dušo. Zato bo tisti, ki trpi in prosi boga, da mu da moči vse to zdržati, deležen posebne nagrade od njega. Naša naloga pa je, da mu poskušamo olajšati trpljenje, ga podpirati, ne pa da bi svojevoljno končal življenje," pravi imam Fidani.

Duhovna praznina in kvaziučitelji

Morilci v Parizu so svoja dejanja opravičevali z obrambo islama, z maščevanjem zaradi karikatur preroka Mohameda, ki so jih objavljali v tedniku Charlie Hebdo. Kako si razlagate in kako pojasnujete zlorabo vere za tovrstne zločine?

Če pogledate njihove življenjepise, vidite, da so to ljudje z roba družbe, s socialnimi in ekonomskimi problemi. Ko takšni ljudje pridejo do določene točke v življenju, občutijo duhovno praznino, ki bi jo radi našli v veri. A ker nikoli v življenju niso imeli mentorjev, verskih učiteljev, da bi jih učili vere od majhnega, se najprej zatečejo po znanje na internet in v medije, ki, vsaj določen krog, žal širijo mednacionalno, medversko sovraštvo in tako padejo v zanko, ko navežejo stik tudi s kvaziučitelji, ki nimajo resničnega znanja o veri, manipulirajo s temi mladimi ter jim vsiljujejo svoj pogled na svet. Najpogosteje je tako. To so ljudje, ki so neizobraženi ali slabo izobraženi, se gibljejo v problematični družbi in znanje o veri iščejo na napačnih mestih. Pravi vernik in človek je tisti, ki je visoko moralen, odgovoren, družbeno angažiran in družbeno koristen.

Ali v Koranu kaj piše o zlorabi vere?

Na veliko mestih. Ena od ajet govori o ljudeh, ki prodajajo vero za majhen denar, o tistih, ki zlorablajo vero za druge interese in iz vere delajo trgovsko blago. A vero je treba pustiti izvorno. Koran pravi, da ni prisile v veri. Kdor želi, naj veruje, kdor gleda drugače, naj gre po svoji poti, vsak pa za svoja dejanja nosi odgovornost.

Čaka torej tiste, ki zlorablajo vero, kazen po smrti?

(Smeh) O tem se izogibam govoriti, saj nočem biti razsodnik. Vendar je zloraba vere eden najtežjih grehov in skladno z grehom bo sledila kazen, čeprav poskušam vedno pustiti v svojem pogledu žarek upanja, da bo Bog milosten. A izdaja in zloraba vere sta težka zločina, zato moramo muslimani še bolj delati na tem, da bomo ljudi učili pravih vrednot, kajti drugi komaj čakajo, da vero zlorabijo za svoje parcialne interese. Vedno v svojem pogledu želim pustiti sled upanja, da bo bog do nekoga milosten. Zloraba vere je zelo težek zločin. S tem moramo muslimani še bolj delati, ljudi učiti pravih vrednot, da ne bi drugi, ki komaj čakajo, da vero zlorabijo, tega izkoristili.

Brez predsodkov in žalitev

Zatajili so tudi Evropa in njeni voditelji, ki doslej niso naredili

dovolj za sobivanje, multikulturalnost. Tudi zdaj se zdi, da ne vedo, kaj storiti, ko se bo ves hrup poleg. Zgolj še večje zapiranje mej ni pravi odgovor na dogodke. Se strinjate?

Težko je na splošno govoriti o Evropi, kajti v mnogo državah že potekajo razprave o vključevanju migrantov v nove tokove družbe. Pozablja se tudi, da je velik del migrantov popolnoma integriran. Težave imamo z novim valom migrantov. Situacija se seveda razlikuje od države do države, dejstvo pa je, da multikulturalnost predstavlja izziv za svobodne in demokratične družbe. Upam, da bodo vsi odgo-

"Dejanja v Franciji so zločinska, ni jih mogoče povezati z religijo"

vorni zmogli dovolj modrosti in sploh pripravljenosti, da bodo na miren način in brez predsodkov sprejeli strateške odločitve o tako pomembnih vprašanjih.

V islamu ne poznate upodobitev oseb. Lahko pojasnite, zakaj upodobitev preroka Mohameda, še posebno karikatura, pomeni žalitev verskih čustev?

Obstajajo jasni opisi fizičnega videza in osebnih lastnosti preroka Mohameda, ampak med muslimani velja konsenz - tu med muslimani ni razhajanj -, da se ne upodablja, saj sam tega ne bi bil dovolil, ker bi to dolgoročno pomenilo uvajanje nekega novega idola. O karikaturah preroka Mohameda pa lahko rečem, da so te seveda neprimerne, saj so v vseh družbah, kulturah in civilizacijah vrednote, ki se ne smejo omalovaževati in se jim ne sme posmehovati. In pri muslimanih je to prerok Mohamed.

Ali tudi upodobitev jokajočega preroka Mohameda na naslovnici najnovejše izdaje tednika Charlie Hebdo žali vaša čustva, čustva muslimanov v Sloveniji?

To seveda ni bilo modro dejanje, a to lahko rečem le v svojem imenu, ne morem govoriti v imenu vseh muslimanov v Sloveniji. Svoboda govora in izražanja je seveda pomembna, vendar je treba spoštovati tudi svobodo vere in religije, ki jo zagotavljajo evropske deklaracije in ustava. Ali gre tudi tokrat za smešenje, kritiko ali omalovaževanje? Dejal bom le, da obstajajo tudi v liberalnih

200 otrok v Ljubljani zna brati arabsko iz Korana

NEDELJA, 18. JANUARJA 2015 | 15

Od zadaj naprej

Vsak, ki se želi naučiti Koran na pamet, se učenja loti od zadaj naprej, saj se arabsčina bere z desne proti levi in se tudi strani listajo od zadaj naprej. Pri učenju se je treba najprej naučiti zadnjo stran prvega poglavja in tako vse do zadnje strani 30. poglavja. Ko kandidat to zna, se začne učiti druge strani zadnjega poglavja, pri čemer ponovi tudi prvo stran tega poglavja in tako naprej vse do zadnje strani 30. poglavja.

družbah meje svobode govora in izražanja."

Življenjski dosežek ob božji pomoči

Sami dobro poznate vsebino Korana, saj ste oktobra lani postali prvi in za zdaj edini hafiz v Sloveniji. Torej tisti, ki zna vseh 600 strani svete knjige islama s 30 poglavji in 114 surami na pamet. S tem nazivom ste postali tako imenovani varuh Korana. Lahko pojasnite, kaj to pomeni?

Tradicija hafiza izvira iz časa poslanca Mohameda, ki je bil prvi hafiz, torej tisti, ki je znal Koran na pamet. Muslimani verjamemo, da je odgovornost za varovanje božje besede nase prevzel sam Bog, ki ne bo dovolil, da bi bila zamenjana že ena sama črka v Koranu, kaj šele, da bi ljudje zlorabili izvirno besedilo. Eden od načinov za ohranjanje, varovanje avtentične besede so varuhi Korana. To je torej nekdo,

ki bdi nad vsebino Korana, se je vsak dan uči in jo obnavlja. Hafiz je torej varuh avtentične božje besede.

Imate zaradi pridobitve tega naziva poseben status v Islamski skupnosti? Nekje ste dejali, da je to največ, kar lahko človek doseže v življenju.

Ko sem govoril o tem, sem imel v mislih naziv, ki ga lahko dosežeš. V islamski tradiciji lahko dosežeš vse titule tega sveta, ampak na hafize se je vselej gledalo s posebnim spoštovanjem. Zato se še danes nisem privadil na spoštovanje, ki mi ga izražajo preprosti ljudje, verniki ob srečanjih. Spoštovanje, tudi od zaposlenih v Islamski skupnosti, čutim na vsakem koraku.

Kdaj se je v vas pojavila želja po tem, da bi se naučili Koran na pamet?

Želja se je pojavila že v mostarski medresi - verski srednji šoli

-, kjer sem prvič slišal za hafize in spoznal, kaj ta naziv pomeni. Takrat nisem mogel verjeti, da je kaj takega, da bi se kdo naučil celoten Koran na pamet, sploh mogoče. Zdelo se mi je kot misija nemogoče, ampak v sebi sem začutil to željo in molil, da bi mi nekega dne uspelo.

Koliko časa ste potrebovali za učenje?

Koran sem se začel učiti že v medresi, vendar sem zaradi številnih študijskih obveznosti učenje večkrat prekinil. Nekoliko sem učenje intenziviral na enoletnem študiju arabsčine v Siriji. Ko sem leta 2011 prišel v Slovenijo, sem se učenja lotil sistematično. Ko je mufti Nedžad Grabus opazil mojo veliko željo, da bi se Koran naučil na pamet, je storil še en korak naprej in me lani za pol leta oprostil vseh obveznosti. Ta čas sem preživel v Sarajevu, kjer sem se z mentorjem intenzivno učil in oktobra tudi opravil izpit za hafiza pred strokovno komisijo.

Optimističen sem

Kaj ocenjuje komisija?

Seveda najprej to, kako si je kandidat zapomnil besedilo. Nato pa tudi, kako gotov si vase pri melodičnem recitiranju poglavij, džuz, kako izgovarjaš arabske besede. Izpit traja 15 dni zapore-

doma, vsak dan pred komisijo odrecitiraš dve poglavji, kar je 40 strani. Seveda za kandidata to pomeni, da dve poglavji odrecitira, po tem pa doma še dve vadi za naslednji dan. To je bil zame najtežji izpit v življenju. Nič se ne more meriti z njim. Da bi bil

Hafiz je varuh avtentične božje besede

hafiz, moraš biti gotov v to, kar govoriš. Pred izpitom sem se učil vsak dan, tudi do 14 ur. In danes, ko se spomnim na to obdobje, se zavedam, da mi je uspelo le z božjo pomočjo.

Lahko postane hafiz le imam, le moški.

Ne. Poznam ljudi, ki so hafizi, ne da bi sploh imeli versko izobrazbo, med njimi najdete študente gradbeništva, zdravnike. Prav tako so to lahko ženske, hafize. Lani je hafiza postalo dekle iz Zagreba.

Imate že tudi svoje učence?

Že pred pridobitvijo naziva hafiz sem kot imam z veseljem delal z mladostniki in otroki, danes pa že iščem kandidate za prvega hafiza iz Slovenije. Optimističen sem. Le v Ljubljani imamo več kot 200 otrok, ki smo jih v minulih letih naučili brati arabsko iz Korana, kar je velik napredek. Prav tako se vse več mladih udeležuje verouka. Ob koncih tedna zgolj na območju ljubljanskega odbora pride k verouku okoli 500 mladih. ■

Neprimerni prostori za molitev

Špendi Fidani skupaj z imamom Senadom Karišikom vodi največji odbor Islamske skupnosti, ljubljanski. "Ljubljanski odbor šteje okoli 2000 družin. Kar zadeva probleme, so to res povsem neprimerni prostori za molitev in verouk. To niso prostori vredni Ljubljane in 21. stoletja, a upajmo, da bomo v prihodnjih letih dobili džamijo in s tem tudi primerne prostore."

“
So vrednote, ki se ne smejo omalovaževati in se jim ne sme posmehovati, pri muslimanih je to Mohamed